

PROGRESUL

Abonamentul:

pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae social-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Pentru încunjurarea necazurilor, abonații noștri restanțeri sînt rugați să-și achite ne-greșit în săptămîna asta abonamentul de 3 cor. până la sfîrșitul anului curent, deoarece dela anul nou încolo trebuie plătit — înainte — și pentru reînnoirea abonamentului! Sîntem rugători.

Administrația.

Simptome îngrijitoare.

(Reflexii).

În Nr. 14 al „Progresului” nostru a apărut, sub acest titlu, un primarticol din peana d-nului Ilie Bogdanu, un colaborator zelos al revistei, pe care l-am citit cu multă luare aminte. E ținut într-o limbă mladioasă de pe malul Dîmboviței. Apelul ce-l face autorul articolului către intelectualii noștri de a ne sprijini clasa mijlocie, pe negustori și meșteșugarii noștri, e la loc. În oamenii simțitori își va fi și avînd efectul dorit! Tot ce se semnalează în presă cu bunăcredință, primim, și apreciam îndemnulurile bune. Dar să nu fie cu supărare. Introducția articolului e redactată ceva prea îndrîzneț.

D-nul Bogdanu a scris articolul, poate, sub impresia raporturilor sociale de peacolo,

pe unde se pot mai ușor hasarda lucrurile. La noi însă nicidecum n'a nimerit tonul, cînd se năpustește, ca din senin, asupra unei clase a societății noastre, special asupra advocaților. Nu zic, poate că d-sa va fi întîlnind, în calea sa prin Banat, și oameni trufași. Dar din particularitatea unora nu poate croi o sentință atît de ciudată asupra advocaților, cari „numai cu toba și cu portăre-lu” fac cunoștința poporului (?) Nu-î vorba, pot fi între noi advocații și oameni nepăsători față de nevoile poporului, dar cum o știu bine țaranii noștri, avem, chiar între advocați, pe cei mai devotați prietini ai poporului. Ba în multe referințe ale vieții noastre publice, dela advocați se cere astăzi mai mult decît dela oricare alți cărturari. Un adevăr, pe care dacă întîmplător nu l-ar fi cunoscut pîn'acum d-nul Bogdanu, întrebînd, îl poate afla ușor dela ai noștri de dincoaci.

Special din Oravița — nu se poate apuca o veste atît de întristătoare. Eu unul, ca mai tînăr, nu pot decît rîvni la zelul inteligenței d'aici, care are multe acte mărețe la activul său.

Și fiindcă a ajuns vorba despre rolul ce-l au advocații pentru prosperarea și înaintarea

poporului nostru, țin a nu fi de prisos, să-mi exprim cu acest prilej mirarea și fața de alte ziare ale noastre, cari fără niciun temei privesc cu ochi răi pe advocați. Dar să nădăduim că vor înceta și aceste porniri — păgubitoare.

Nu mă cert aici cu d-nul Bogdanu, Doamne ferește. Departe de mine orce gînd rău. Vreau să mă înțeleg frățește cu un frate bun, cum ne este și d-nul Bogdanu. Și tăinuind asupra articolului d-sale, cred a-mi face și eu numai o datorie ce o avem, spre a ne înțelege cu buna, noi între noi.

Repet dar' că în introducția articolului d-sale s'a strecurat o apreciere greșită a situației noastre de dincoaci. Noi nu sîntem „trufași”; dincontră, care din care ne slobozim la popor, spre a-i pipăi durerile. Noi însine osîndim pe răsleți, cari propagă separarea în caste, cum îi osîndeste aevea și d-nul Bogdanu, dar greșeste oricine, care acuză pe advocați în genere.

Apelul dela finea articolului, că adevărat „să ne amestecăm cu toate păturile societății; să ridicăm poporul din starea lui umilă; să ne alegem drumul care ne duce

Foiță originală.

Dr. Dimitrie Hațegan, Simeon Manguiea,
Dr. Aurel Maniu, Iosif Novac.

(Amintiri).

Orația aceasta m'a impresionat și pe mine de m'am încumătat să comit o odă pe tema aceasta: „Tricolorul român”. N'ași fi pomenit acest lucru, dacă n'ași fi citit, că strofele mele au fost declamate de tineret pe atunci, firește ca și cum ar fi fost idea și inspirația mea, — acum dar sînt dator să fac ispășenie; să-mi espiez păcatul unui plagiat.

Dr. A. Maniu a fost un timp avocat în Lugoj, în mai multe rînduri ablegat al cercului Făget, și ca atare s'a distins în calitate de notar al clubului parlamentar român la redigarea proiectului de lege al naționalităților și în parlament — prin discursurile sale bine chibzuite. Și fiindcă era încă tînăr, colegii îi ziceau „Copilu Banatului”.

La 1875 districtul Orăviței și al Săscii a fost norocos a-l căpăta de notar public reg. și a-l avea pînă la moarte.

Caracter viv și curajos el era neobosit în promovarea intereselor noastre publice naționale și bisericesti. Maniu a avut și mult spirit de întreprindere. La îndemnul generalului Thür, cu care a stat în intimă prietenie, a elaborat mai multe proiecte de întreprinderi industriale în România

și, dupăcum arată scrisorile remase dela dînsul, cari acum se află depozitate în muzeul național din Sibiu, a scris polemice bine alcătuite, prin jurnale și corespondențe politice purtate cu ministrul Horváth în interesul cauzei românești.

La acțiunile și întreprinderile noastre, Maniu era motorul spiritual, gata a-și da concursul la toate, căci era prompt și ager la judecată; ajuta pretutindîni cu sfatul și cu banul, dar așa ca nime să nu-l știe. Era muncitor fără seamăn. Mulți dintre tinerii noștri păstrează cu pietate și recunoștință memoria fiertatului Aurel Maniu, a binefăcătorului lor.

Maniu a luat parte activă la tratativele pentru despărțirea ierarhică a bisericii noastre de către Sirbi; o veche dorință a Românilor, care la 1848 i-a făcut pe Români bănăteni, conduși de Eft. Murgu, să lupte în tabăra lui Kossuth, stînd față în față cu Sirbii imperialiști. Guvernul ungar a și împlinit atunci cererea Românilor și după memorabila adunare, ținută pe cîmpia Lugojului, a poporului dela Lugoj. Români au căpătat doi episcopi românești, pe Ignatie Vuia, protopopul Orăviței, în Verșeț, și pe Petrovici, protopopul Lipovei, în Timișoara.

Ce să mai zic? . . . Să fim mulțumitori, că am avut pe un Aurel Maniu, și să invinim soarta, că prea de timpuriu ni l-a răpit. Inima ne-ar fi mai caldă, curajul ne-ar crește, de l-am mai avea printre noi . . .

Al patrulea comiliton al Defuncților, deși în condițiuni mai modeste, dar nu mai puțin zelos,

a fost învățătorul Iosif Novac (1819—1898) născut în Jitini, unde tatăl său a slujit poporului, tot ca învățător.

N'a avut nescar pregătiri mari, dar ca autodidact și-a cîștigat cunoștințele și experiențele necesare, pentru ca să ajungă unul dintre cei mai distinși dascăli ai Banatului. Scurt timp a fost învățător în Jitini și în Cielova montană, de unde a fost transferat la Oravița mont. La școala susținută pe atunci de erar, între funcționarii căruia avea de protector pe vestitul și mare iubitor de neam și de biserică, ocrotitor al preoțimii și al învățătorimii noastre de pe domeniile erariale, trecute pe la 1854 în proprietatea Societății căilor ferate, pe I. Constantini, careca prim epitrop îndelungă vreme a administrat averile bisericii noastre din localitate și căruia, la întreprinderea arhimandritului Șagabent, ajuns mai tîrziu episcop al Verșetului, avem de a-i mulțumi introducerea limbii românești, înlocul celei grecești și nemțești, în administrația bisericescă. Despre amintitul vrednic episcop mai este de notat, că sub auspiciile sale a scris eruditul Paul Iorgovici, originar din Vărădia, vestitul său tratat despre cultivarea limbii noastre în direcție romanică. Iorgovici pare a fi fost îndemnat la această muncă și de prietinel său nobil I. de Jumanca, supratenent de jandarmi, care concepuse planul temerar de liberare a poporului, și a fost în înțelegere cu sergentul Scripete și capelanul Deac din Crucița, insiguratorul unei revoluțiuni sfîrșite cu puciul dela Crucița, ce au plătit-o toți trei cu capul.

la țel" — îl subscriem cu toții cu amindouă minile.

Am reflectat la articolul d-lui Bogdanu, cu atât mai virtuos, ca nu cumva să se așeze la bază vr'o bănuială și asupra „Progresului” nostru, pe care abia l-am văzut în ființă, și dela care așteptăm cu nădejde, un adevărat progres cultural, ce trebuie să ne înveseliască pe toți!

Dr. Liviu Cigăreanu

Școlile noastre.

Un mare învățat a zis: cînd intri într'un sat, și voești să te convingi ce oameni îl locuiesc, privește întii la școală, la biserică, și apoi — la birt; dacă cele dintii sînt în stare bună, e semn că sătenii sînt oameni vrednici de laudă, ladincontră — sînt demni de compătimit!

Și mare adevăr se cuprinde în aceste vorbe înțelepte. Pentru că defapt compătimitii și deplîși trebuiesc acei săteni, cari lasă bisericile lor neglijate, căci acestea sînt averea cea mai prețioasă a unui popor, fără de care poporul nu numai că nu va progresa, ci cu vremea își va perde urma de pe fața pămîntului!

Noi, încă ne avem școlile și bisericile noastre, dar, durere, în multe sate sînt într'o stare de tot mizerabilă, mai cu seamă școlile.

Eată, de pildă, în cercul lamului, comuna Răcășdia, în proporție cu starea materială a poporului, are școală în stare foarte bună. Comuna Vranî asemenea. Ce școală are însă comuna Ciuchici, care cu puțin e mai slabă în avere decît cele dintii?

Comuna Nicolinț are școală falnică. Ce școală e însă în Rusova-veche, sau în Mavoviște, sate earăși cu stare bună materială?

Și cum sînt cercetate școlile noastre, nu trebuie să o mai spun, e destul să amintesc că în comuna mea oamenii cei mai mulți își trimit copiii la școală, numai în urma frice de pedeapsă, și nicidecît din voință proprie!

Sînt mulți țărani de ai noștri, cari priveșc școala ca o povară din cale afară grea, fără de care — cred ei — ar putea trăi mult mai ușor!

Și ce povară grea sînt cele 4—500 de florini, ce le solvesc 2—300 familii?!

Țăranii noștri însă, cei mai mulți, numai de școală să n'audă, considerînd-o ca un institut de ultimul rang, mai pe jos decît „cassa de păstrare” sau „casa notarială”!

E o rușine mare pentru poporul nostru românesc, că apostolii culturii, învățătorii, cari ziua întreagă muncesc pentru luminarea și înaintarea băeților noștri, să aibe salar aproape egal, cu al „boacterului” sau al purcarului, cum a fost pîn'acum.

Eată ce zice Mitropolitul Ioan Mețianu, în pastorala dată pe sama dăruirilor pentru gimnaziul din Brad:

„Știut este, că toate popoarele mai înaintate, numai prin școală, prin învățatură, au ajuns la vaza, bunăstarea și poziția de care se bucură, și pînăcînd nu vom jertfi și noi pentru luminarea noastră, precum fac alte neamuri, nici la viitor mai bun nu ne putem aștepta, ci dincontră, la zile tot mai grele”.

Da! Până nu vom jertfi și noi mai mult pentru școală; până nu vom ridica-o la o stare înfloritoare; până avem 50—80 la sută analfabeți, nu putem da înainte, ci tot în zodia racului ne vom bălăbăni.

Căci multe patimi rele provin din neștiința de carte; multe pagube îndură ceie nu știu ceti și scrie, și pe multe drumuri zădarnice aleargă analfabeții.

Într'un alt număr viitor, voi arăta unele rele, cari ne sînt zilnic dinaintea ochilor, dar pe cari le trecem cu vederea. Ear acum, de încheere, zic numai atât: conducătorilor înțelepți poporul cu bucurie le urmează, în toate întreprinderile culturale pentru binele obștesc!

Unele sate de-ale noastre însă, au conducători, cari „înțelepciunea” numai pentru binele și interesul lor personal, o folosesc! Atîta de data aceasta.

Teodor Roșiu,
plugar din Slatina.

Economie.

— Despre creșterea vitelor —

de
veterinar **Eugen Bihari.**

Cercul nostru l-a dăruit natura cu pășuni bogate. Dar ici-colea aceste pășuni sînt amenințate de primejdii, pentru că unele comune și agronomii noștri nu știu să le folosiască cu înțelepciune.

Folosirea pășunelor cere înainte de toate, că primăvara, pănăce încă nu se svîntă imala, și pănăce încă nu vlăstărește rădăcina erbiu, să nu slobozim vitele să le calcăriască, împedecînd astfel creșterea erbiu.

Să nu slobozim la pășunat la un loc și cai și vite, și oi și porci, ca să istoviască pășunea. Pentru fiecare soi de animale trebuie destinat un loc separat la pășune. Și unde nu se poate separa pășunea, ar trebui ținut în seamă că mai înainte să pască vitele cornute, dup'aceia, caii și apoi oile. Rămătorii trebuiesc negreșiți ținuuți separat la pășune. Tot astfel și juncii, mînzii și mei, ce trebuiesc îngrijiți cu pășunea cea mai bună. Dacă se poate, pășunea ar trebui numai jumătate păscută, ear jumătate ar trebui lăsată să crească. Păzirea în grupuri mai mici a animalelor n'ar trebui îngăduită nicăiri, ca astfel să se încunjure abuzurile. Chiar acum își alcătuiesc comunele un statut separat pentru pășunat, în care își va găsi locul și acest principiu bun.

O altă regulă pentru folosirea pășunii ne îndeamnă să nu prea îngămădim vitele la pășune ceiace este vătămător și pentru pășune și pentru vite.

Însfîrșit pentru a folosi pășunea cu înțelepciune, e negreșit delipsă a se înlătura primejdia de pe unele locuri, pe unde nu-î ertat să ajungă vitele.

Durere, că în cercul nostru cu greu ne putem apăra de această primejdie. În mare parte sînt de vină agronomii noștri, cari nu se pot scutura de năravul lor, caracterizat prin proverbul latin „Naturam expellas furca, tamen usque recurret”!

În cercul nostru agronomii au suferit pagubi uriașe prin boala înfricoșată, ce sturăște atîtea vite în părțile noastre. Despre această epidemie voi vobi altădată. De rîndul acesta pomeneșc numai în treacă despre acest beteșug, molipsitor, intrucit îl ajută pășunea, cum vom vedea din celece urmează.

Am cercetat cauza lătirii acestei boale înfricoșate și am ajuns la convingerea, că în comunele de pelingă Caraș cereră mai multe vite. În cursul scrutărilor am aflat, că cojocarii și alți locuitori din aceste comune își spală peile în apele Carașului. Ei nu știu că cumpără și pei dela animale bolnave. Și ce credeți iubiți cititori că

Iosif Novac, ambițios și de o energie rară, a priceput spiritul timpului de progres, trezit prin mișcările din 1848.

Impresionat, ca toată suflarea românească de pe atunci, de scrierile învățatului Damaschin Bojincă, originar din Gîrliște, și a lui Eftimie Murgu din Rudăria, și de luptele politice, purtate de dinșii și de Ignatie Vuia, protopopul Orăviții (originar din Voivodint); după Vichentie Popovici al doilea ear din voința poporului — întiiul episcop român, care a șezut în jeltul episcopesc din Oravița, de unde a vorbit poporului despre eldoradul libertății și frațietății, însuflețit de recordul deputatului dietal Axente Bojincă, pe care studentii unguri, după o entuziastă vorbire, ce a ținut-o în dietă, l-au purtat pe umeri prin stradele Dobrișinului, — Iosif Novac ca să ridice nivelul social al Românilor de pela noi, în bună prietinie cu fiertatul Gavril Militici și cu Ioan Matesereanu, generoșii binefăcători ai neamului și bisericii noastre, și cu harnicul cetățean Alexa Munteanu, a arangeat încă pe atunci teatre mici, pasturile, concerte și declamațiuni. Soția sa Marta încă era mare cîntăreață de cele lumești și bisericesti. Calitățile ei le-a moștenit fiica sa Ana, pe care dascălul românesc Novac a dăruit-o cu cel dintii clavier în Oravița, mare eveniment pe acele timpuri.

Mai amintesc, că la poarna sa avea bunii sprijinitori și tovărăși: pe un Mita moalăru, pre Mii moalăru, măestrul pictorului artist Popescu, și pre vestitul zugrav Dimitrie Turcu, om cu multă carte pe acele vremi, cu suflet poetic, și mare iubitor

al muziceii naționale. Turcu a lăsat cu limbă de moarte, că lăutaru Simu din Ciclov să-î cînte o vreme seara la mormînt. Rar ceva mai romantic și duios, ca adagiul doinelor noastre, cîntate pe vioară de un lăutar răzimat pe mormintul protectorului său.

Fiertatul I. Novac era ospitalier de mină largă. În casa sa a aflat adăpost eminentul bărbat al neamului nostru, Vichentie Babeș, pecînd era inspector școlar în Lugoj, mai îndelungă vreme, și încă mulți alții dintre noi, cari mai sîntem pe aici prin părțile astea, ori s'au îndepărtat dela noi (ca Dr. Gheorghe Crainiceanu ș. a.), au fost părtași de această vîrtute, ce l-a caracterizat pe bunul nostru bătrîn.

Mulți învățători, judecători, și advocați, au a mulțumi lui Iosif Novac norocul, că și-au putut urma studiile și au ajuns la oarecare poziție între noi. Era darnic în povețe, în îndemnuri bune, și chiar și în ajutoare materiale.

Învățătorul Novac a fost întemeietorul choruului nostru, al doilea pare-mi-se în Bănat, și multe concerte, unul și în Biserica albă, producțiuni teatrale de diletanți și de școlari, și multe petreceri s'au dat sub conducerea sa, cari toate cu nimic n'au stat îndărătul celor date de concetățenii noștri mai favorizați de împrejurări, ba au fost uneori superioare acestora.

Am amintit de povețele fiertatului I. Novac, insoțite mai totdeauna de cite o pildă din scripturi, ce îi plăcea să le dea din magazinul experiențelor sale; ba în zelul său neastîmpărat pentru binele

comun al neamului și al particularilor, trecea uneori în asprime și dojană, ceiace i-a cauzat multe neplăceri și persecuțiuni înverșunate din partea concetățenilor săi.

Nici între astfel de împrejurări dînsul nu s'a descuragiat, ci a lucrat mai departe cum l-a îndemnat inima și gîndul bun.

Lui Novac are comuna noastră bisericească să-î mulțumiască, că azi posedă pentru cultura tinerimii școlare, un fond, ca nici care alta. Novac i-a pus temelie, și el l-a sporit prin continue contribuiri din al său, cit a fost în viață, ba și după moarte, cutoatecă comuna în anii din urmă îi detrase salarul, ce l-a avut încă din bătrîni și a stat în proces cu dînsul. Novac, om cu familie, din puțină sa avere a făcut și legate la biserica noastră și la dieceză.

Caracter firm și rezolut, ce se exprimă și în fizionomia sa, și pare a ne zice: „Fiți cu inimă, nu vă dați”!

Precum ați auzit, Domnilor și Doamnelor, aceste reminiscențe rapsodice reinvie memoria încă a multor alți bărbați vrednici și binemeritați pentru binele obștesc din împrejurimea noastră, cari ar trebui să împodobiască cu portretele lor locale noastre de întîlnire, ca să-î avem înaintea ochilor, spre a ne servi de pildă și de îndemn!

Ce frumos și înălțator, ce prinos de recunoștință și pietate ar mai fi, dacă pridvoarele bisericilor și școalele noastre ar fi decorate cu chipuri deale binefăcătorilor, deale adevăraților eroi ai societății omenești, oameni de Dumnezeu

se întâmplă? Bacilul acestei boale ajunge în riu și de acolo pe malul râului. Ear prin desele desundări ale Carașului, apa Carașului duce bacilul mai departe, împrăștiindu-l pe cîmpie și în țările de alături.

Pentru documentare, înșir aici unele date: Pela sfîrșitul anului 1905 și la începutul anului 1906 în *Cacova* au fost foarte puține cazuri de boală. În primăvara anului 1906, cum vă aduceți aminte, Carașul a esundat. Și deatunci încoace în comuna Cacova s'au prăpădit foarte multe vite. Dar cad vitele și într'alte comune învecinate.

Vă spun înainte că împotriva acestei boale primejdioase este leac sigur, ș'anume *altoirea*, despre care voi vorbi mai pe larg cînd voi descrie cu deamăruntul această boală a vitelor.

Deastădată am semnalat numai acele directive, ce ne arată modul cum avem să ne apărăm de primejdia promovată prin apa Carașului.

(Va urma).

IGIENĂ.

— *Despre locuință.* —

de

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

Am mai accentuat că terenul, pe care clădim, să fie lipsit de materii organice, ca să nu infecteze aerul ce trece din pămînt în locuință, sau apa din fîntină ce se face lîngă locuință. Pe dealuri casele pot fi mai mici decît pe șesuri și în locuri apătoase. Vara este sănătos a dormi cu ferestrele deschise, prin ceiace avem o temperatură mai moderată; dar și earna să deschidem ferestrele pentru premenirea aerului, cutoatecă în unele orașe mari materialul de ars este așa de scump ca o bucată de carne sau de pîne de același greumînt. Soba de lut sau de zid, cu gura în odaie e cea mai sănătoasă, dar fumul să fie bine condus înafară. Lămpile bune sînt cele bine construite încît nu produc mult fum, flacăra nu le tremură și dau destulă lumină, ceiace este contrarul dela luminările de său. Oleul de lampă trebuie să fie curat.

În Basarabia era obligătoare plantarea și prin satele locuite de Români, ulițele să făceau largi și drepte, dar aceste sate nu erau așezate la adăposturi, ci erau expuse contrarietăților timpului. Casele sînt făcute după vechea arhitectură țărănească, adică pereții de nuele și de vălătuci acoperemintele de paie și de stuif, ogrăzile cu șanțuri, unde nu este îndăminare de nufele sau peatră.

Jurnalul beletristic rusesc „Niva” din 1875 scrie despre locuințele Românilor Basarabeni următoarele: Rezeșul trăește ca stăpîn pe proprietatea sa, avînd casa curată și spațioasă observînd

carî au trăit și pentru alții și s'au trudit să ușureze soarta deaproapelui.

(Sfîrșit).

Ilie Trăilă

Limba Maicii.

(Acord popular, liber, după Volles-Freund).

Îți aud șoaptele tale
Printr'a florilor petale,
Printre valurile mării
La 'nvîierea primăverii.
Praznicul îl fini cu mine,
Și-mă faci zilele senine —
Și mă legeni tot visînd,
Scumpă-mi ești tu pe pămînt.
Chiar și seara pela stine,
La părăe, la fîntine,
Vinî cu mine 'mî povestești
De străbunii de Novăcești.
Ear' la zile de 'ntristare
Tu-mi alergi c'o sărutare
Și-mi șoptești cuvinte line
Dîtirambi șoapte divine,
Și mă mîngăi tot mereu,
Că-mi ajută — Dumnezeu!...

Săteanul

du-se în toate aranjamentele sale îndestulare, ba și măreție. Casa moldovenească se compune de regulă din tindă, una sau două odăi și cameră adică locuință de earnă. La odaie sînt totdeauna trei ferestre, ear între odaie și cameră răspunde încă o ferestruică. Cămara răspunde totdeauna în ogradă și rareori are mai mult decît o fereastră. Locuitorii mai avuți pun la fereastră sticlă, cei săraci bîrdan, adică beșică de bou sau de oaie. Cuptorul, împodobit demulterior cu figuri și arabescuri, încălzește toate odăile. Curățenia casei este model, pereții sînt totdeauna văruiți cu îngrijire, vatra însă e acoperită cu un strat gros de lut. Pe lîngă pereții odăii stau lăviți late cu perini umplute cu fin mirositor, covoare să găsesc și la gospodine mai puțin bogate, cari sînt fără seamăn de lucrătoare și gingașe. Pe dinafară casa moldovenească e totdeauna văruiată alb și acoperită cu paie ori stuif. Hogeaguri se fac numai la cei bogați, de obicei fumul din cuptor iese prin o bortă în perete. Prinprejur are casa prispă ca și la maloruși, și este o grămăditură de pămînt. Ograda este îngrădită cu gard nu prea înalt, în ea se vede la locuitorii cu stare o magazie pentru păstrarea sculelor casnice, apoi un beciu pentru păstrarea vinului, mai este și ocolul vitelor, staulul oilor, grajdul cailor și clădiri adause la casă; tot în ogradă este și caminul, dar departe de lemne.

(Va urma).

CRONICA.

La Casina română din localitate s'au întrunit Marți seara toți intelectualii rom., din Oravița, într'o conferință socială, în care s'au dezbătut, cu multă demnitate, mai multe afaceri de interes pentru înaintarea culturală a acestui ținut românesc. Înălăturîndu-se, prin lămuriri pacifice, unele bănueli dintre membrii societății, s'a încheagă pacea între frați. „Eată acum ce e bun și ce e frumos, fără numai a lăcui frații împreună”!

Duminică s'a sevîrșit în Oravița rom. alegerea de preot. Dintre cei trei candidați, toți băeți bravi, cu cvalificație foarte bună, a întrunit majoritatea: teologul Cornel Jurcă din Bocșa. Îl felicităm! Presidentul comitetului parohial Ion Cotîrlă mulțumește și pe calea aceasta protopopului localnic Al. P. Popovici, care a reușit a restabili pacea între parohiani. Cu Dumnezeu înainte!

La Casina germană din Oravița s'a făcut, în adunarea generală de Duminică, restaurarea cîrmuitorilor acestei instituții, reelegîndu-se tot devotatul prezident de pîn'acum colonel B e l l m o n d. — Între foile Casinei germane a fost abonat și „Progresul” nostru.

Duminică s'a sfințit la *Jitini* biserica gr. cat. rom. prin protopopul gr. cat. al Oraviții Victor Poruțiu.

Ordinațiunea Inspectorului regese de școale Nr. 5043 din 1907, referitor la adiustarea școalelor, trebuie implinită — fără șovăiri.

Părintele Aurel Iana din Maidan ne vestește că comuna a făcut acolo o petrarie model, dela care rezultă un ajutor bănesc și pentru biserica și școala satului.

Baritonul Nicu Cîrțescu a dat un concert mare la Viena. Marele ziar „Die Zeit” l-a apreciat după vrednicie.

Gheorghe Stefanovic din *Merzidorf* a moștenit dela o rudă a sa din Belgrad 4 milioane.

Părintele protopop Trifon Miclea, care a pus în picioare biserica din Panciova, s'a făcut acum membru fondator, dăruind și pentru biserica din Verșet 500 cor.

„Plugarul” din Cacova a început asigurarea vitelor, plătînd deja și despăgubiri țaranilor membri, cari văd acum cu ochii binefacerea acestei instituțiuni.

La pachete adresate pentru orașele, unde are a se plăti, după orice articole darc de con-

sum, cum e și Budapeșta, e a se arăta precis conținutul pachetelor, și pe avizul de expediție (Frachtbrief) și pe învălitoarea pachetelor, atît după fel cît și după mărime (d. e. 2 gîște, 5 litri de vin, 3 kg. carne de porc proaspătă etc.) Această indicare amănunțită e delipsă, deoarece dacă nu se semnalează exact, se vor desface pachetele în fața finanților spre a li-se constata precis conținutul, ceiace produce întîrzieri, și păgubi. Mai este delipsă acest lucru și din cauză, că de cumva s'ar arăta greșit, ori necorespunzător adevărului, finanții vor pune de trei ori atîta dare pentru ceiace a remas neindicat în conținutul pachetelor și trimițătorii vor fi pedesupra și pedepsiți.

La Sibii grevă a lucrătorilor tipografii. La Timișoara grevă de medic.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Pentru clopotul dela Mănăstirea „Călugăru” au mai dăruit (continuare):

Colecta Nr. III. Colectanți: Gașpar Nistor și Iacob Preda.

	Latus	353.96 cor.
Ioan Velcelean Oravița	—	.80 "
D. Cucu Șerban "	—	.60 "
Ilie Iana (mare) "	1.—	—
Nicolae Cucu "	—	.40 "
Ilie Lazar "	1.—	—
Ioan Logojan "	—	.50 "
Gheorghe Gașpar "	—	.40 "
Pavel Neda "	1.—	—
Gheorghe Bogdan "	2.—	—
Gheorghe Pipelca "	1.—	—
Ioan Ūga "	—	.40 "
Ioan Cotîrlă "	1.—	—
Iuliu Neda "	—	.60 "
Ioan Vodă "	—	.20 "
Meilă Sulea "	2.—	—
Iosif Mazaran "	—	.40 "
Anna Mazaran "	—	.40 "
Gheorghe Iana "	1.—	—
Avram Ghitera "	1.—	—
Ioan Carabeu "	—	.60 "
Ioan Neda Groza "	2.—	—
Iosif Bercia "	1.—	—
Ilie Cucu "	—	.20 "
Dimitrie Cotîrlă "	1.—	—
Alexandru Toader "	1.—	—
Maria Toader "	—	.40 "
Dimitrie Cotîrlă "	—	.40 "
Pavel Neda "	—	.40 "
Antonia Băgherea "	1.—	—

Suma 377.66 cor.

Bibliografie.

A apărut „Vieța Românească” cu următorul sumar: *** Legenda Funigeilor (sfîrșit), C. Stere, Social-democratism sau poporanism? G. Coșbuc, Na Duna (versuri); I. Agîrbiceanu, Aproape de ofilire; Isabela Sadoveanu Evan, Nicolae Grigorescu; George Ranetti, În jurul samovarului (versuri); G. Ibrăileanu, Amestec de curente contradictorii; G. Asaki; dr. D. Călugăreanu, Cronica științifică (partenogeneza artificială); I. G. Duca, Cronica externă (Afacerea Moltke-Harden); G. I., Cronica literară (Probleme literare: o nouă concepție asupra artei); Tarascon, Cronici vesele; Leandru, Scrisori din Ardeal (Björnson contra unguirilor, Măcelurile dela Pănade, Pecica, Cristian și Cernova, Lupta în dietă, Campania slavilor); Gt. Vieța românească în Bucovina (Invățămîntul primar și roadele lui); P. Nicanor & Co., Miscellanea; Varietăți; Mișcarea intelectuală în străinătate.

„Deșteptarea”, sub acest titlu sugestiv a apărut la Cernăuț o „gazetă pentru popor” bisăptămînală, editată de Societatea academică „Junimea”. O recomandăm cu căldură publicului nostru cititor ca pe un stîndard al „Junimei” însuflețite, în jurul căruia vedem grupați mulți scriitori cu reputație.

Poșta Redacțiunii.

A. N. Resița rom. Asupra ortografiei sintem lămurii pedeplin. Am arătat de ce scriem — consecvent: Romîn, românesc, românește. Numai o discuție documentată ne-ar putea face să revenim.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor responsabil: Alexandru Purgariu.

6409 szám tlkvi 1907.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbírótság mint tekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Oraviciana r. t. végrehajthatónak Velcelean Elena, Mária és Alexandru végrehajtást szenvedők elleni 700 kor. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az oraviczabányai kir. járásbírótság területén fekvő Csiklovabánya községi 833 sz. tjkvben, Velcelean Elena, Mária és Alexa nevében álló A. I. 1632 hrsz. 182 öisz. ingatlanra 324 kor. kikiáltási áron, a szab. osztrák-magyar államvasúttársaság javára feljegyzett vitásság fentartásával, továbbá az 1900 sz. tjkvben Velcelean Alexa és neje sz. Skintei Mária nevében álló A. I. 1633 hrsz. 183 öi. ingatlanra 323 kor. kikiáltási áron az árverést elrendelte és hogy fentebb megjelölt ingatlanok az **1908. évi január hó 20-ik** napján d. e. 9 óra-kor Csiklovabányán község-házán megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 32 korona 40 fillér, 32 korona 30 fillér készpénzben vagy 1881. évi LX. törvényezikk 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Oraviczabányán a kir. járásbírótság mint tlkvi hatóságnál 1907. évi okt. hó 14. napján.

Kerekes, kir. aljbiró.

La
Tipografia „Progresul“
din Oravița

se află de vinzare tot felul de
tipărituri bisericesti, școlare, ad-
vocaționale și comunale.

Tot aici se pot comanda și ornate bisericesti.

Gheorghe Bogdanu
Oravița-rom.

Magazin de articole
de băcănie, coloniale, galan-
terie, vâpseli, bumbacuri, spi-
rituoase și depozit de făină.

Marfă curată și bună.

Prețuri cinstite. Serviciu
cuvios. Ce se mai cere
ca să prospereze un ne-
gustor român?

Bunăvoința marelui
public românesc!

— A t i t a . —

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

dă

6%

și plătește și darea după depuneră.

ANUNȚ.

IULIU SERB

Magazin de sticlă și porțelan.

Mare depozit

de **geamuri și rame pentru icoane.**
Primește totfelul de lucrări artificioase
cu sticlă, atât la edificii noi, cât și la
ferestri vechi.

În boltă nouă, în Oravița (casa
lăcătușului Fr. Inze) totfelul de unelte
pentru bucătărie, *tăere, păhare, ghi-
veciuri, icoane* și alte diferite utensilii
de casă.

Serviciu ieftin și prompt.

Aviz!

Am onoare a înștiința mult sti-
mații mei mușterii, că mi-am acvirat
deja aproape toată marfa de toamnă,
avînd asortiment bogat în postavuri
moderne pentru haine, cum și arti-
cole de confecție pentru dame, per-
dele, pînză, cămăși pentru domni,
cravate, umbrele și toffelul de alte
mărfuri, ce aparțin branșei mele.

Rugînd a mă onora cu comande
din magazinul meu, dealtfel bine cu-
noscut, semnez,

cu distinsă stimă

Rudolf Goldstein.

Covoare în toată marimea.

De vîndut.

Subscrisul, am 3 vagoane
de mohor, 3 de fîn, 10 de
tulei și 5 de cucuruz, pe
care le vînd

cu preț moderat.

Cumpărătorii să se adreseze la

Remus Bortos
învățător

în Temeskubin.

Aviz!

Eu nu anunț

ce-î de prisos, **cum fac alții**, zicînd, că la ei se capătă marfa cea mai fru-
moasă, mai bună și mai ieftină etc.

Dimpotrivă eu promit puțin

și caut să împlinesc mai mult, atât în serviciu solid, cât și în liferarea articolelor
de cea mai bună calitate!

Și dece urmez eu așa?

Întîi primesc marfă bună dela izvor. Al doilea mi-am făcut praxa
comercială în străinătate.

Am mare depozit în **delicatesuri, brînzuri indigene și din străi-
nătate, șampagner ung.-francez, cognacuri ung.-frnceze! vinuri un-
gurești, spaniole, italiene**, atât dela slăvină, cât și în butelii.

cu toată stima

Bertalan Saubermann,

Oravița.